

Undersøkelse Brukerstyrt personlig assistanse – Rapport

Behandles i utvalg
Kontrollutvalget i Steinkjer kommune

Møtedato
05.06.2026

Saknr
34/26

Saksbehandler Liv Tronstad

Arkivkode FE-217
TI-&58

Arkivsaknr 25/41 - 20

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget tar rapporten til orientering
2. Kontrollutvalget oversender rapporten til kommunestyret med følgende innstilling:
 1. Kommunestyret tar rapporten til orientering
 2. Kommunestyret ber kommunedirektøren følge opp revisor sine anbefalinger om å:
 - Utvikle maler slik at disse i større grad kan sikre at sentrale juridiske vurderinger gjennomføres i tråd med gjeldende rett
 - Utarbeide rutiner for saksbehandling av BPA saker, herunder for evaluering av saker
 - Sikre at saksbehandlere har gode rammer for å fatte vedtak, herunder tilgang til relevante rettskilder og/eller juridisk kompetanse
 - Legge til rette for målrettet kompetanseheving for å sikre mer enhetlig praksis
3. Kommunestyret ber kommunedirektøren rapportere skriftlig til kontrollutvalget innen 1. oktober 2026 om hvordan anbefalingene vil bli fulgt opp.

Vedlegg

Undersøkelse - Brukerstyrt personlig assistanse - Rapport

Saksopplysninger

Viser til plan for forvaltningsrevisjon 2024-2028 der Eldre og yngreomsorg er prioritert som prosjekt nummer 1. Prosjektet ble bestilt i sak 02/25, og kontrollutvalget sluttet seg til prosjektplanen i sak 27/25.

Følgende problemstilling var valgt:

1 Har Steinkjer kommunen tilfredsstillende system for tildeling av helse- og omsorgstjenester?

Aktuell tematikk

- *Fordeling av ansvar og myndighet i søknadsbehandling og tildeling av tjenester*
- *Kriterier for tildeling av tjenester*
- *Kartleggingsverktøy*
- *Formelle krav til innhold i vedtak*

2 Er de tildelte helse- og omsorgstjenestene tilpasset brukernes behov og i tråd med kommunens mål om riktig tjenestenivå?

Aktuell tematikk

- *Sammenheng mellom kommunens reelle tjenestetilbud og tjenester som er lagt inn i helse- og omsorgstrappa*
- *Tiltaksplan for den enkelte bruker*
- *Oversikt over avvik og ikke gitte tjenester*
- *Rutiner for regelmessig evaluering av tjenestetilbudet til den enkelte bruker*

Etter at revisor hadde gjennomført første del av datainnsamlingen, så imidlertid revisor at det ikke var mulig å besvare begge problemstillingene godt nok uten å kunne gå mer detaljert inn på praksis for tildeling av tjenester.

På bakgrunn av dette gjorde kontrollutvalget slikt vedtak i sak 50/25:

- 1. Kontrollutvalget slutter seg til endringer i problemstilling for forvaltningsrevisjonen der problemstilling 2 utgår og tematikk i kulepunkt 1 og 3 innarbeides i problemstilling 1*
- 2. Kontrollutvalget bestiller en undersøkelse med utgangspunkt i BPA som beskrevet i saken.*
- 3. Leveringsfrist for ferdig rapport utsettes til januar 2026.*

Revisor har etter dette valgt å dele prosjektet i to rapporter, en rapport etter forvaltningsrevisjon og en rapport etter undersøkelse. Disse legges derfor frem som to saker, og her er det rapport etter undersøkelsen som omtales nærmere.

Rapport etter undersøkelse

Endelig rapport etter Undersøkelse Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) forelå den 19. mai. Dette var noe forsinket, men skyldes uforutsette hendelser. Dette har kontrollutvalget vært orientert om gjennom flere saker.

En foreløpig rapport har vært på høring til kommunedirektøren. Det har ikke kommet eget høringssvar til denne.

Revisor konkluderer med at:

- Kommunen har over noen år hatt sterk vekst i BPA og kommunen ligger i toppen både når det gjelder antall brukere og antall tildelte timer iht. KOSTRA-gruppe 9.
- Kommunen skiller seg ut ved blant annet høyere andel utenforskap og andre indikatorer knyttet til befolkningens helsetilstand. Dette kan indikere et noe større tjenestebehov i kommunen.
- Kommunen yter færre timer til blant annet praktisk bistand, støttekontakt og dagtilbud, men tallene må tolkes i lys av at kommunen gir mange timer til helsetjenester i hjemmet.
- Datagrunnlaget gir ikke grunnlag for å konkludere med at lavere tjenestenivå innen enkelte tjenestetilbud forklarer omfanget av BPA, kan dette bidra til å sette økt press på en rettighetsfestet ordning som BPA.
- Gjennomgangen viser også en dreining i saksinngangen hvor flere søknader om BPA nå er knyttet til avlastning for barn.

- Kommunen har grunnleggende maler på BPA-området, blant annet en base med maler for vedtak og en felles BPA-mappe. I tillegg har ledelsen god helse- og forvaltningsrettslig kompetanse.
- Samtidig peker funnene på flere strukturelle risikofaktorer:
 - Malene gir i begrenset grad føringer for sentrale juridiske vurderingstema, saksbehandlerne mangler tilgang til oppdaterte rettskilder og de har lite systematisk juridisk opplæring eller ekstern støtte.
 - Det beskrives høyt arbeidspress som kan forsterke risikoen for rettsanvendelsesfeil og ulik praksis.
 - Kommunen mangler rutiner for evaluering av BPA-vedtak.
- Samlet sett betyr dette at rutiner og maler bare delvis sikrer at BPA-vedtak fattes og følges opp i samsvar med gjeldende rett, selv om ledelsens involvering bidrar til å redusere risikoen.

- Gjennomgangen viser at kommunen både kjenner til og vurderer sentrale BPA-vilkår.
- I flere vedtak fremgår ikke vurderingene tydelig, særlig på mer krevende juridiske tema, selv om faktum kan tilsi at vilkårene er oppfylt.

- Timefastsettingen er gjennomgående konkretisert ved timeantall og begrunnelser. Kommunen bruker 32/25-timerstersklene og innvilger ofte BPA også under tersklene med begrunnelse i hva som er hensiktsmessig.
- Vedtakene omtaler i liten grad unntaksadgangen «vesentlig økt kostnad» i intervallet 25–32 timer.
- Det kan være uklart hva som er timegrunnlaget i rettighetsvurderingen versus eventuelle tilleggstimer.
- Funnene tyder også på at forhold knyttet til andre tjenester kan øke presset på BPA, særlig i barnesaker

Revisor anbefaler derfor kommune å:

- Utvikle maler slik at disse i større grad kan sikre at sentrale juridiske vurderinger gjennomføres i tråd med gjeldende rett
- Utarbeide rutiner for saksbehandling av BPA saker, herunder for evaluering av saker
- Sikre at saksbehandlere har gode rammer for å fatte vedtak, herunder tilgang til relevante rettskilder og/eller juridisk kompetanse
- Legge til rette for målrettet kompetanseheving for å sikre mer enhetlig praksis

Etter at rapporten forelå, har den vært oversendt fra sekretariatet til kommunedirektøren for uttalelse, jf. kommuneloven § 23-5. Det er ikke mottatt eget høringssvar fra kommunedirektøren pr. d.d.

Revisor vil presentere rapporten for kontrollutvalget i møte, og vil samtidig kunne svare på spørsmål.

Kommunedirektøren er invitert til møtet for eventuelle å svare på spørsmål og gi supplerende opplysninger dersom kontrollutvalget finner behov for det.

Vurdering

Revisor har gjennom undersøkelsen besvart ut kontrollutvalgets bestilling.

Det vises til rapporten i sin helhet, og det anbefales at kontrollutvalget oversender denne til kommunestyret til videre behandling med innstilling om at kommunestyret tar rapporten til orientering, samt be kommunedirektøren følge opp revisors sine anbefalinger.

Kontrollutvalget har et ansvar for å følge opp kommunestyrevedtak i saker oversendt fra kontrollutvalget. Det anbefales derfor at det settes en frist for skriftlig tilbakereportering til kontrollutvalget om hvordan kommunedirektøren vil følge opp kommunestyrets vedtak